

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Լ.Գ.Բաղդասարյան /Ս.Ա.Հ/

Արձանագրություն № Ճ

«17» դեկտեմբեր 2025 թ.

ՄՀ/բ-012 Հուզականային ոլորտի
հոգեբանություն և պրակտիկում ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 031301.00.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 031301.01.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ Մանկավարժության և հոգեբանության
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ հեռակա
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ 3-րդ, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Վանանե Միրզոյան
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ mirzoyan900@gmail.com

Վանաձոր- 2025թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	...
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	...
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	...
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	...
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	...
9.	Ուսումնառության մեթոդները	...
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	...
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	...
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	...
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	...
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	...
14.	Գնահատում.....	...
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	...
	14.2. Հարցաշար.....	...
	14.3. Գնահատման չափանիշներ.....	...
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	...

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Հուզականային ոլորտի հոգեբանություն և պրակտիկում» դասընթացը կարևորվում է հոգեբանության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է Հոգեբանություն կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

1. բացահայտել հույզերի և զգացմունքների, կամքի էությունը,
2. ուսումնասիրել հույզերի և զգացմունքների հոգեբանական հիմքերը,
3. ներկայացնել հույզերի և զգացմունքների, կամքի դերը մարդու կյանքում:

a. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել հույզերի և զգացմունքների, կամքի ֆիզիոլոգիական հիմքերը:
- Բացատրել հույզերի և զգացմունքների առաջացման մեխանիզմները:
- Ներկայացնել հուզական խանգարումներն ու կամքի պաթոլոգիաները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել հետազոտություններ:

4. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Հուզականային ոլորտի հոգեբանություն և պրակտիկում» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների տարրական գիտելիքները ընդհանուր հոգեբանությունից, վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու, ինչպես նաև մատեմատիկական հաշվարկներ կատարելու հմտությունների առկայությունը:

Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Հուզականային ոլորտի հոգեբանություն և պրակտիկում» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա հույզերի և զգացմունքների, կամքի հոգեբանական բնութագիրը,
2. իմանա հույզերի և կամքի տեսությունները,
3. հույզերի ապրման ձևերը,
4. կարողանա տարբերակել դրական և բացասական հույզերը,
5. կարողանա ձեռքբերած գիտելիքները դրսևորել միջանձնային հարաբերություններում, հաղորդակցման գործընթացում:
6. տիրապետի հույզերի բերահսկամ մեխանիզմներին:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- ԳԿ2 կազմակերպելու և պլանավորելու ունակություն,
- ԳԿ3 հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ,
- ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
- ԳԿ7 տարրական համակարգչային գիտելիքներ,
- ԳԿ9 խնդիրների լուծում:

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ԱԿ3** համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվությունը,
- ԱԿ4** ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ԱԿ6** կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
- ԱԿ7** ցուցաբերել ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն,
- ԱԿ8** հասկանալ գիտական տեսությունների ստուգման փորձարարական և դիտարկիչ միջոցների արդյունքերը:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Հուզակամային ոլորտի հոգեբանություն և պրակտիկում» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իր մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և հոգեբանության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		4 կրեդիտ/120 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	8
Գործնական աշխատանք	4
Սեմինար պարապմունք	
Լաբորատոր աշխատանք	4
Ինքնուրույն աշխատանք	104
Ընդամենը	120
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	Թեստավորում

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .

• **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

• **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

• **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

• **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդաբանական:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

---

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

• **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝

▪ **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):

▪ **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:

▪ **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:

▪ **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:

▪ **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:

▪ **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:

▪ **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:

▪ **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:

▪ **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:

▪ **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

▪ **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են**⁵ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր....

9. **Ուսումնասության մեթոդներն են**⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապրունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Հուլյանի և զգացմունքների էությունը, Ֆիզիոլոգիական հիմքերը	1				
2.	Հուլյանի հոգեբանական տեսությունները	1				
3	Հուլյանի դասակարգումը			1		
4	Հուլյանի ապրման ձևերը	1				
5	Բարձրակարգ զգացմունքներ			1		
6	Հուլյանական խանգարումները	1				
7	Հուլյանի և զգացմունքների դերն ու նշանակությունը մարդու կյանքում, դրանց զարգացումը: Հուլյանի դրսևորման ազգային և սեռային տարբերությունները				2	
8	Կամքի էությունը, ֆունկցիաները, ֆիզիոլոգիական հիմքերը	2				
9	Կամքի տեսությունները			1		
10	Կամքի տեսակները: Անձի կամային որակները			1		
11	Կամքի զարգացումը օնտոգենեզում				2	
12	Կամքի պաթոլոգիաները	2				

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

ԸՆԴԱՄԵՆԸ	8	4		4	
----------	---	---	--	---	--

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Е. П. Ильин. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины.	2003
2.	Еникеев М. И. Общая и социальная психология – М.: Издательская группа НОРМА–ИНФРА • М – 624 с.,	1999
3.	Ефимова Н.С., Основы общей психологии.	
4.	Куприянчик Л.Л. Психология любви. –Д.: Стакер - 416с.	1998
5.	Маклаков А.Г. Общая психология. Учебник для вузов.-СПб.: Питер-583с.	2004
6.	Сушко Е.И. Формула любви: Теория и методика применения.	
7.	Экман П. Психология эмоций. Я знаю, что ты чувствуешь.2-е изд.- СПб.: ПИтер, 334с.	
8.	Ильин Е. П., Психология воли. 2-е изд. — СПб., Питер — 368 с	2009
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	https://xn--123-3ed8d.xn--p1ai/wp-content/uploads/2019/06/Methodiki-diagnostiki-emotsionalnoj-sfery.pdf	
2.	http://testoteka.narod.ru/lichn/2/11.html	
3.	http://dip-psi.ru/psikhologicheskkiye-testy/post/oprosnik-shkala-psihologicheskogo-blagopoluchiya-k-riff-adaptaciya-t-d-shevelenkovej-p-p-fesenko	
4.	https://kisorod.io/wp-content/uploads/2017/12/	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

ա. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Հույզերի և զգացմունքների էությունը, Ֆիզիոլոգիական հիմքերը	Հույզերի և զգացմունքների հոգեբանական բնութագիրը: Զգացմունքների ֆունկցիաները: Հույզերի ֆիզիոլոգիական հիմքերը:	1	ՊԳ3,5 ԼԳ 2
2.	Հույզերի հոգեբանական տեսությունները	Ջեյմս-Լանգեի տեսությունը: Քենոն-Բարդի տեսությունը: Ս.Շախտերը «ճանաչողական– ֆիզիոլոգիական» տեսությունը: Լ.Ֆեստինգերի ճանաչողական դիսոնանսի տեսությունը: Պ.Վ.Սիմոնովի ինֆորմացիոն հայեցակարգը: Դիֆերենցիալ հույզերի տեսությունը:	1	ՊԳ3,5 ԼԳ3
3.	Հույզերի ապրման ձևերը	Զգայական երանգը: Գերհույզը: Տրամադրությունը: Կիրքը: Սթրեսը:	1	ՊԳ3,5,7 ԼԳ 2,3
4.	Հուզական խանգարումները	Հուզական խանգարումները մանկության տարիքում: Պոզիտիվ և նեգատիվ խանգարումներ:	1	ՊԳ1, 3
5.	Կամքի էությունը, ֆունկցիաները, ֆիզիոլոգիական հիմքերը	Կամքի ֆունկցիաները: Կամքի կապը ճանաչողական գործընթացների հետ: Կամքի ֆիզիոլոգիական հիմքերը:	2	ՊԳ 8
6.	Կամքի պայթյունները	Ապրակսիա: Աբուլիա: Հիպոբուլիա և հիպերբուլիա: Հոգեկան գործընթացների կամային շեղումները:	2	ՊԳ8

բ. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Հույզերի դասակարգումը	Հիմնական կամ առաջնային հույզեր: Երկրորդային հույզեր: Երկարժեք հույզեր: Ակտիվացնող և պասիվացնող կամ ստենիկ և աստենիկ հույզեր: Անորոշ և որոշակի հույզեր:	1	հարցում, քննարկում, բանավիճային ինտերակցիա	ՊԳ3,5
2.	Բարձրակարգ զգացմունքներ	Բարոյական զգացմունքներ: Պրակտիկ զգացմունքներ: Բանական զգացմունքներ: Գեղագիտական զգացմունքներ:	1	հարցում, քննարկում, բանավիճային ինտերակցիա	ՊԳ 3,4,5,7
3.	Կամքի տեսությունները	Իդեալիստական և մատեիալիստական մոտեցումները: Փիլիսոփայական մոտեցումը: Միջնադարյան մոտեցում: Կամքի մեկնաբանությունները վերածննդի դարաշրջանում: Էքզիստենցիալիզմ: Բնագիտական մոտեցում:	1	հարցում, քննարկում, բանավիճային ինտերակցիա	ՊԳ 5,8 ԼԳ 2,3
4.	Կամքի տեսակները: Անձի կամային որակները	Կամաձին և ոչ կամային գործողություններ: Պարզ և բարդ կամային գործողություններ: Դրական և	1	հարցում, քննարկում, բանավիճային ինտերակցիա	ՊԳ5,8

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		բացասական կամային որակները: Վճռականության տիպերը ըստ Ու.Ջեյմսի:			
--	--	--	--	--	--

c. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուցման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.	Ինքնազգացողություն-ակտիվություն-տրամադրություն մեթոդիկական	Տրամադրության, ակտիվության նվազման պատճառները, ինքնազգացողության վատթարացումը սթրեսային իրադրություններում:	1	բանավոր հարցում, քննարկում	ԷԱ1
2.	Տրամադրության գնահատման թեստ-հարցարան	Տրամադրության տատանումները:	1	բանավոր հարցում, քննարկում	ԷԱ1
3.	Հուզական վիճակների ինքնազնահատման մեթոդիկական	Ֆրուստրացիա, տագնապայնություն, ռիզիկոզություն, ագրեսիվություն:	1	բանավոր հարցում, քննարկում	ԷԱ1
4.	Հոլմսի և Ռեգեի սթրեսակայունության և սոցիալական ադապտացիայի մեթոդիկական	Սթրեսակայունության անկման պատճառները, ադապտացիայի հետ կապված դժվարությունները:	1	բանավոր հարցում, քննարկում	ԷԱ1

d. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն4

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Հույզերի դրսևորումները տարբեր մշակույթներում	Դրական և բացասական հույզեր, հույզերի ճանաճման եղանակները	Զեկույց	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
2.	Ընտանիքի դերը կամային որակների զարգացման գործում	Կամային որակներ, դաստիարակություն, ծնողների վերաբերմունք	Զեկույց	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Պռոեկտոր, Smartboard
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչներ
Համակարգչային ծրագրեր	PowerPoint, Excell
Այլ	

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,

- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

a. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

b. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

c. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Հուլյանի և զգացմունքների հոգեբանական բնութագիրը
2. Զգացմունքների ֆունկցիաները
3. Հուլյանի ֆիզիոլոգիական հիմքերը

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

4. Ջեյմս-Լանգեյի և Քենոն-Բարդի տեսությունները
5. Ս.Շախտերը «ճանաչողական– ֆիզիոլոգիական» տեսությունը
6. Լ.Ֆեստինգերի ճանաչողական դիսոնանսի տեսությունը
7. Պ.Վ.Սիմոնովի ինֆորմացիոն հայեցակարգը
8. Յերքս-Դոդսոնի և Շլոգերգի տեսությունները
9. Դիֆերենցիալ հույզերի տեսությունը
10. Հիմնական կամ առաջնային, անորոշ և որոշակի հույզերը
11. Երկրորդային և երկարժեք հույզերը
12. Ակտիվացնող և պասիվացնող կամ ստենիկ և աստենիկ հույզերը
13. Հույզերի դասակարգումը ըստ Բ.Դոդոնովի
14. Հույզերի դասակարգումը ըստ Հեյմանս –Լե Սենի
15. Հիմնական հույզերը և դրանց դրսևորումները
16. Հույզերի ապրման ձևերը
17. Ջգայական երանգը
18. Կիրքը և աֆեկտը մարդու կյանքում
19. Սթրեսի տեսակներն ու փուլերը
20. Սերը և նրա տեսակները

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկվող թեմաները.

1. Բարձրակարգ զգացմունքներ
2. Հույզերի բարդությունները և անձի հուզական գծերը
3. Հուզական խանգարումների տեսակները
4. Հույզերի կապը պերցեպտիվ և ճանաչողական գործընթացների հետ
5. Հույզերի զարգացումը օնտոգենոզում
6. Հույզերը դրսևորման առանձնահատկությունները տարբեր երկրներում
7. Կանանց և տղամարդկանց հուզական հատկությունների տարբերությունները
8. Կամքի հոգեբանական բնութագիրը
9. Կամքի ֆիզիոլոգիական հիմքերը
10. Կամքի տեսությունները
11. Կամքի տեսակները
12. Կամային գործողության կառուցվածքը
13. Դրական և բացասական կամային որակներ
14. Վճռականության տիպերը ըստ Ու.Ջեյմսի
15. Կամքի զարգացումը օնտոգենեզում
16. Կամքի զարգացման վարժությունները
17. Կամքի պաթոլոգիաները
18. Ապրակսիան և նրա տեսակները
19. Հիպոբուլիա և հիպերբուլիա
20. Հոգեկան գործընթացների կամային շեղումները

- **Տեսական գիտելիքները 20:**
- Գործնական աշխատանքները 40:
- Լաբորատոր աշխատանքները 20:
- Ինքնուրույն աշխատանքը 20:

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

031301.00.6 _Հոգեբանություն

_____ /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

_____ 031301.01.6 _Հոգեբանություն _____

_____ /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

_____ Բակալավր _____

_____ /բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2025

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՀ/բ-012 Հուզակամային ոլորտի հոգեբանություն և պրակտիկում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1 -ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	16	Դասախոսություն	8
			Լաբորատոր աշխատանք	4
			Գործնական աշխատանք	4
	Ինքնուրույն	104		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Թեստավորում			
Դասընթացի նպատակը	Բացահայտել հույզերի և զգացմունքների, կամքի էությունը, հոգեբանական հիմքերը և դրանց դերը մարդու կյանքում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ հույզերի և զգացմունքների, կամքի հոգեբանական բնութագիրը, ✓ հույզերի և կամքի տեսությունները, <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնակառավարման և ինքնավերահսկման մեխանիզմներ <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ վերահսկել հույզերն ու զգացմունքները, ✓ ձևավորել դրական կամային որակներ և հաղթահարել բասասականները, ✓ ձեռքբերած գիտելիքները դրսևորել միջանձնային հարաբերություններում, հաղորդակցման գործընթացում: 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. Հույզերի և զգացմունքների էությունը, Ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Հույզերի և զգացմունքների հոգեբանական բնութագիրը: Զգացմունքների ֆունկցիաները: Հույզերի ֆիզիոլոգիական հիմքերը:</p> <p>Թեմա 2. Հույզերի հոգեբանական տեսությունները: Ջեյմս-Լանգեի տեսությունը: Քենոն-Բարդի տեսությունը: Ս.Շախտերը «ճանաչողական- ֆիզիոլոգիական» տեսությունը: Լ.Ֆեստինգերի ճանաչողական դիստանսի տեսությունը: Պ.Վ.Սիմոնովի ինֆորմացիոն հայեցակարգը: Դիֆերենցիալ հույզերի տեսությունը: Թեմա 3. Հույզերի դասակարգումը: Հիմնական կամ առաջնային հույզեր: Երկրորդային</p>			

	<p>հույզեր: Երկարժեք հույզեր: Ակտիվացնող և պասիվացնող կամ ստենիկ և աստենիկ հույզեր: Անորոշ և որոշակի հույզեր: Հույզերի դասակարգումը ըստ Բ.Դոդոնովի: Հույզերի դասակարգումը ըստ Հեյմանս –Լե Սենի: Թեմա 4. Հույզերի ապրման ձևերը: Զգայական երանգը: Գերհույզը: Տրամադրությունը: Հույզը: Կիրքը: Սթրեսը: Թեմա 5. Բարձրակարգ զգացմունքներ: Բարոյական զգացմունքներ: Պրակտիկ զգացմունքներ: Բանական զգացմունքներ: Գեղագիտական զգացմունքներ: Թեմա 6. Հուզական խանգարումները: Հուզական խանգարումները մանկության տարիքում: Պոզիտիվ և նեգատիվ խանգարումներ: Թեմա 7. Հույզերի և զգացմունքների դերն ու նշանակությունը մարդու կյանքում, դրանց զարգացումը: Հույզերի կապը ճանաչողական գործընթացների հետ: Հույզերի զարգացումը օնտոգենոզում: Թեմա 8. Հույզերի դրսևորման ազգային և սեռային տարբերությունները: Հույզերը դրսևորման առանձնահատկությունները տարբեր երկրներում: Կանանց և տղամարդկանց հուզական հատկությունների տարբերությունները: Թեմա 9. Կամքի էությունը, ֆունկցիաները, ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Կամքի ֆունկցիաները: Կամքի կապը ճանաչողական գործընթացների հետ: Կամքի ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Թեմա 10. Կամքի տեսությունները: Իդեալիստական և մատեիալիստական մոտեցումները: Փիլիսոփայական մոտեցումը: Միջնադարյան մոտեցում: Կամքի մեկնաբանությունները վերածննդի դարաշրջանում: Էքզիստենցիալիզմ: Բնագիտական մոտեցում: Թեմա 11. Կամքի տեսակները: Կամածին և ոչ կամային գործողություններ: Պարզ և բարդ կամային գործողություններ: Թեմա 12. Անձի կամային որակները: Դրական և բացասական կամային որակները: Վճռականության տիպերը ըստ Ու.Ջեյմսի: Թեմա 13. Կամքի զարգացումը: Կամային ջանքի կիրառման վրա ազդող գործոնները: Կամքի զարգացման ուղիները: Կամքի զարգացման վարժությունները: Թեմա 14. Կամքի պաթոլոգիաները: Ապրակսիա: Աբուլիա: Հիպոբուլիա և հիպերբուլիա: Հոգեկան գործընթացների կամային շեղումները:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու ընթացքի գնահատում`</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Մասնակցությունը գործնական աշխատանքներին(ընդհանուր գնահատականի 20%-ը կամ 40 միավոր) <ul style="list-style-type: none"> <li>Գնահատման մեթոդը` <ul style="list-style-type: none"> -մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին -բանավոր հարցման արդյունքների հաշվառում Ինքնուրույն աշխատանքներ (ընդհանուր գնահատականի 10%-ը կամ 10միավոր) <ul style="list-style-type: none"> Գնահատման մեթոդը` <ul style="list-style-type: none"> -ռեֆերատների կատարում -դիտարկվող նյութի մասնագիտական վերլուծության ներկայացման որակ,

	<p>-արևմտահայերեն տեքստերի վերլուծական բնույթի աշխատանքների ստուգում:</p> <p>3. Գործնական հմտություններ(ընդհանուր գնահատականի 10%-ը կամ 10միավոր)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Գնահատման մեթոդը` <p>-Միավորը տրվում է ուսանողին գործնական հանձնարարություններից դրական գնահատական ստանալու դեպքում:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Е. П. Ильин. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. 2. Еникеев М. И. Общая и социальная психология – М.: Издательская группа НОРМА–ИНФРА • М – 624 с., 3. Ефимова Н.С., Основы общей психологии. 4. Куприянчик Л.Л. Психология любви. –Д.: Стакер - 416с. 5. Маклаков А.Г. Общая психология. Учебник для вузов.-СПб.: Питер-583с. 6. Сушко Е.И. Формула любви: Теория и методика применения. 7. Экман П. Психология эмоций. Я знаю, что ты чувствуешь.2-е изд.- СПб.: ПИтер, 334с. <p>Էլեկտրոնային աղբյուրներ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://xn--123-3ed8d.xn--plai/wp-content/uploads/2019/06/Methodiki-diagnostiki-emotsionalnoj-sfery.pdf 2. http://testoteka.narod.ru/lichn/2/11.html 3. http://dip-psi.ru/psikhologicheskiye-testy/post/oprosnik-shkala-psihologicheskogo-blagopoluchiya-k-riff-adaptaciya-t-d-shevelenkovej-p-p-fesenko 4. https://kislodod.io/wp-content/uploads/2017/12/